

Du kjempet for frihet med sverdet og pennen

Taler

Ine Eriksen Søreide

Dato

16 april 2016

Sted

Ulsteinvik

Omstendigheter

Tale ved avduking av Ragnar Ulsteins byste

1 Kjære Ragnar,

Det er en stor glede å møte deg igjen.

Og en ære å få være her i dag.

5 Det er ikke ofte man får avduke en byste av en bauta.

Men i dag har jeg fått den æren.

For du er en bauta.

En bauta over kraften som ligger i ett menneskes overbevisning, mot og formidlingsevne.

10 En bauta over betydningen av å bry seg,

stå opp mot urett,

og snakke for dem som ikke har sin egen stemme.

I dag står flaggstangen naken blant Eidsvoll's grønnende trær.

15 Men nettopp i denne timen vet vi hva frihet er.

Dette skrev Nordahl Grieg til 17. mai 1940.

Vår første nasjonaldag under tysk okkupasjon,

I disse strofene ligger erkjennelsen av at det er først når vi har mistet noe at vi virkelig forstår verdien av det vi hadde.

20 Men du trengte ikke en slik oppvåkning for å forstå verdien av demokrati og frihet.

Den forståelsen lå i deg, som en dyp og prinsipiell overbevisning, lenge før krigen brøt ut.

I en tid hvor totalitære ideologier og bevegelser var på fremmarsj i Europa.

25 Før demokratiet egentlig hadde fått anledning til å bevise sin overlegenhet som styresett i land på et historisk konfliktfylt kontinent, hadde demokratiet slått rot i deg.

En ung tenåring fra Ulsteinvik.

30 Uredd trosset du motstand.

Du konfronterte de uttalte.

Og engasjerte de tause.

Det står stor respekt av tenåringen Ragnar Ulsteins mot, overbevisning og engasjement.

35 Dette skulle da også komme til å definere ditt liv.

Og få stor betydning for en hel nasjon.

Det brant i deg en ild.

Som ingen skulle få slukke.

40 En urokkelig tro på de verdiene vi i dag har tuftet vårt samfunn på:

Frihet, demokrati, toleranse og menneskeverd.

Verdier du valgte å sloss for i møtet med undertrykkelse og brutalitet.

Verdier du viet all din tid til å kjempe for siden.

Verdier som danner selve grunnlaget for at vi som bor i Norge skal kunne si det

45 vi vil, tro på det vi vil, og leve som vi vil.

Uten frykt for forfølgelse eller diskriminering.

Den ilden brenner like sterkt i deg i dag.

50 Kjære Ragnar.

Det går en kraftfull, rød tråd gjennom ditt lange liv og virke.

Fra den modige ungdommen som stod på demokratiets barrikader.

Og ropte at folk måtte våkne.

Til den unge mannen som reiste til England for å settes i stand til å sloss.

55 Og som viet sin tid etter krigen til å dokumentere, forstå og formidle.

Slik at vi som folk og nasjon aldri skulle glemme.

Alle historiene, alle skjebnene.

At frihet aldri må tas for gitt.

Men kjempes for hver dag.

60 Du sto opp mot urett.

Du stilte deg først da det gjaldt.

Og noe av det som imponerer meg mest er hvordan du,

da krigen var over og hevntankene sterke,

reiste deg opp av okkupasjonens aske

65 og tok avstand fra gjengjeldelse og dårlig behandling av tyskerne.

Fordi slikt var i strid med demokratiets verdier.

Så kraftig var, og er, din overbevisning.
Om demokratiets ukrenkelighet og menneskets verdi.

- 70 Igjen så vi den prinsipielle frihetskjemperen og hva han står for.
Igjen så vi verdimennesket Ulstein tre fram.

Du har ført din kamp med både sverdet og pennen.
Som hjemmefrontens kloke mann.

- 75 Og senere gjennom et langt liv som journalist, forfatter og samfunnsdebattant.
Du har bidratt med et forfatterskap og en litterær arv som for alltid vil utgjøre
en betydelig del av selve grunnmuren av vår nasjons kunnskap om krigen.
Du har dokumentert og fortalt om Englandsfarene, svensketrafikken og
jødene.

- 80 Om Kompani Linge og om etterretningstjenesten etter krigen.
Med en grundighet og et omfang uten sidestykke.
Du har samlet trådene.
Du har koblet den store historien med de lokale historiene.
Og de personlige.

- 85 Og slik har du gitt oss, og alle dem som kommer etter,
en unik innsikt og mulighet til å forsøke å forstå.

Slik har du, kanskje mer enn noen annen, bidratt til vårt lands kollektive
hukommelse

- 90 om årene da vi mistet oss selv.
Det er en gave vi som nasjon vil takke deg for.
Og som vi i dag hedrer deg for.

Det føles litt spesielt, og veldig riktig, å gjøre det nå.

- 95 Fordi vi igjen lever i en usikker tid.

Selv om vi ikke ser en militær trussel mot Norge i dag,
gir utviklingen rundt oss,
med flere og mer sammensatte sikkerhetsutfordringer,
grunn til bekymring.

- 100 Urovekkende politiske strømninger preger et Europa hvis fellesskap og
verdigrunnlag slites i sømmene av ytre press og indre uro.

Og din flamme brenner med uforminsket styrke.

Som motstandsmann, krigsveteran, historiker, forfatter og samfunnsdebattant.

Som vokter av demokratiet og forsvarer av frihet.

- 105 Og minner oss om at det i slike tider er viktig å ikke glemme hvem vi er.

Og hva vi står for.

At det er i slike tider vi skal stå opp mot menneskefiendtlige holdninger.

Og holde fast ved våre verdier.

110 Frihet, demokrati, toleranse og menneskeverd.

Og minne hverandre på hva de betyr.

Verdier som ikke kom gratis, men som nordmenn før oss har kjempet for.

Og gitt sine liv for.

115 Kjære Ragnar,

Det er en stor ære å på vegne av regjeringen få avduke bysten av deg.

Og takke deg for den innsatsen du har gjort,

og fortsetter å gjøre,

for ditt land og for ditt folk.

120 Må den stå her som en evig påminnelse til fremtidige generasjoner.

Om menneskets kraft og verdi.

Om demokratiets ukrenkelighet.

Og at vi aldri må ta vår frihet for gitt.

125 Det vil komme en lørdag,

Hundre år fra nå.

Når alle vi er borte.

Ei lita jente i rosa cherrox vil gå her på tur med familien sin.

Hun stopper opp her ved bysten.

130 Og spør sin pappa, hvem er det?

Da håper jeg at pappa'n vil svare:

Jo, det er Ragnar Ulstein.

Som kjempet for deg og meg.

Slik at vi i dag kan ha det fint,

135 og få bestemme over oss selv.

Kjære Ragnar,

Som frie mennesker i et fritt land, står vi på dine skuldre og på skuldrene til alle dem som ikke lot seg kue.

140 Men som reiste seg mot urett da det gjaldt.

Gjennom ditt liv og din gjerning har du gitt oss en arv av enorm betydning.

Som folk og som nasjon vil vi for alltid være deg takknemlig.

Tusen takk.

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

Andre verdenskrig, Avduking, Demokrati, Historie, Minnetale

150

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/du-kjempet-for-frihet-med-sverdet-og-pennen>

155

160

165

170

175

180